

M. R.

Z prac Zespołu Historii Polskiej Techniki Hutniczej i Odlewniczej

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 6/1, 178-179

1961

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tej rozprawy rozwinęła, ma podstawowe znaczenie dla bliższego określenia kierunków w polskiej nauce ekonomicznej. Sama zaś rozprawa Surowieckiego jest interesującym przyczynkiem do kształtowania się w polskiej myśli ekonomicznej oryginalnej próby sformułowania adekwatnego polskim warunkom programu wzrostu gospodarczego.

W końcowej części referatu J. Górski wspominał jeszcze o interesującej utopii socjalistycznej przedłożonej Towarzystwu przez W. Gutkowskiego oraz spróbował dokonać pewnej ogólnej oceny roli WTPN w rozwoju rozumowania ekonomicznego. Podniósł więc, że Towarzystwo jako jedyne praktycznie istniejące wówczas forum dyskusyjne z pewnością stwarzało określone bodźce dla rozwoju rozumowania ekonomicznego (np. dwie najwybitniejsze prace Krysińskiego powstały właśnie jako rozprawy dla WTPN). Pozytywnie należy także ocenić próby inspiracji naukowej podejmowane przez Towarzystwo. Uznając decydującą dla rozwoju rozumowania ekonomicznego rolę bodźców płynących ze stosunków społeczno-gospodarczych, nie można nie doceniać instytucjonalnych warunków rozwoju nauki. Upadek ekonomii w Polsce po r. 1831 stanowi pewien dowód, że klimat naukowy, do którego przyczyniło się Towarzystwo, miał istotne znaczenie także dla rozwoju nauk ekonomicznych.

W dyskusji, która się wywiązała po referacie, a w której zabrali głos doc. Dihm, prof. Gaweł i dr Madurowicz, poruszono stosunkowo szeroki wachlarz problemów. Zwrócono więc uwagę na celowość badania rozwoju polskiej myśli ekonomicznej także i na terenie innych zaborów, a zwłaszcza Galicji. Wskazano także na korelacje pomiędzy gospodarczymi zainteresowaniami Towarzystwa a rozwojem nauk rolnych, na rolę i znaczenie badań statystycznych podejmowanych w tym okresie oraz na kierunki polityki antyimportowej prowadzonej w Królestwie i na wpływ, jaki na ukształtowanie się tej polityki wywarły doświadczenia krajów ościennych. Pozytywnie została oceniona teza referatu, że postępowych walorów w polskiej myśli ekonomicznej upatrywać należy przede wszystkim w próbie sformułowania samodzielnego, postępowego programu rozwoju gospodarczego.

Jerzy Rebeta i Janusz Górski

Z PRAC ZESPOŁU HISTORII POLSKIEJ TECHNIKI HUTNICZEJ I ODLEWNICZEJ

W dn. 6—14 września 1960 r. na terenie Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie dokonano serii próbnych wytopów żelaza.

Doświadczenia te były prowadzone w ramach umowy pomiędzy Polską Akademią Nauk i Akademią Górniczo-Hutniczą z jednej strony oraz Czechosłowacką Akademią Nauk z drugiej strony. Ze strony czechosłowackiej udział w pracach brał dr Radomir Pleiner, ze strony polskiej — doc. M. Radwan i mgr K. Bielenin przy współpracy prof. St. Hołewińskiego i doc. W. Różańskiego oraz pomocniczych pracowników naukowych katedr Historii Techniki i Gospodarki Ciepłej AGH.

Próbnymi objęto dwa typy pieców hutniczych: kotlinkę typu świętokrzyskiego (3 wytopy przy różnych wysokościach ścianek nad dyszą) oraz piecyk szybowy czeski typu Łodénice (2 wytopy). Wyniki próbnych wytopów wykazały prawidłowy przebieg redukcji rudy zgodny z teoretycznymi założeniami, a także z wynikami badań angielskich z r. 1957 i niemieckich z r. 1958.

Po sporządzeniu chemicznych, petrograficznych i metalograficznych analiz produktów wytopu nastąpi naukowe opracowanie wyników.

W dn. 17—18 września dokonano samochodowego objazdu terenów Zagłębia Staropolskiego w celu ściślejszego wyznaczenia granicy masowego występowania piecowisk świętokrzyskiego hutnictwa żelaznego, zwłaszcza od strony zachodniej i północnej oraz przesłedzenia występowania piecowisk i osiedli hutniczych z okresu wczesnośredniowiecznego, nadających się do ściślejszych badań.

W wyniku objazdu zarejestrowano 86 nowych piecowisk i opracowano plan badań odnoszących się do okresu wczesnośredniowiecznego.

M. R.

ZAGADNIENIA HISTORII TECHNIKI NA SESJACH NAUKOWYCH W KROŚNIE I RZESZOWIE

Sesje naukowe, organizowane przez poszczególne miasta z okazji obchodu Tysiąclecia Państwa Polskiego, mają co najmniej dwa aspekty: dydaktyczno-wychowawczy i naukowy. W sposób bardziej ścisły zapoznają młodzież danego miasta z jego przeszłością i uzasadniają tradycyjne ambicje starszej generacji. Nawiązują kontakty między badaczami. A uroczysty nastrój i podniecenie, towarzyszące obrądom, zazwyczaj są tym bardziej wyczuwalne, im miasto jest bardziej odległe od ośrodków uniwersyteckich.

Do ciekawszych imprez tego rodzaju należały niewątpliwie dwie wiosenne sesje naukowe: w Krośnie i w Rzeszowie.

Sesja naukowa w Krośnie odbyła się w dniach 23—25 maja 1960 r. Już przegląd wygłoszonych referatów świadczy o różnorodności poruszonych problemów z dziejów ziemi krośnieńskiej. Wśród problemów tych znajdują się również takie, które interesują historię techniki.

Mgr Józef Janowski, dyrektor Muzeum w Krośnie, wygłosił referat *Wyniki dotychczasowych badań archeologicznych na obszarze Beskidu Niskiego i Bieszczad, ze szczególnym uwzględnieniem osadnictwa pradziejowego na przedpolu Przełęczy Dukielskiej*. Autor, uczeń prof. W. Antoniewicza i prof. R. Jamki, sam prowadzi wykopaliska na tym terenie już od dłuższego czasu. Przeto referat jego zawierał nie tylko krytyczną ocenę najnowszych poglądów na zagadnienie osadnictwa przeddziejowego na wymienionym obszarze w okresie tzw. kultury łuzycyckiej oraz na związku tego osadnictwa z kształtowaniem się przyszłej granicy państwa polskiego. Referent bowiem przedstawił również wyniki własnych badań, ilustrowane zabytkami, znajdującymi się w dziale archeologicznym Muzeum w Krośnie, które świadczą o kontaktach „plemion” słowiańskich z kulturami śródziemnomorskimi, za pośrednictwem zarówno Celtów, jak i rzymskich importów.

Dr Stanisław Cynarski, do niedawna pracownik Muzeum w Krośnie, obecnie asystent Uniwersytetu Jagiellońskiego, wygłosił referat *Studium z dziejów mieszczaństwa w Krośnie od XVI do XVIII w. (problem demograficzny)*. Autor zobrazował m. in. również przyczyny ekonomiczne rozwoju mieszczaństwa, gdy Krosno, obdarzone licznymi przywilejami królewskimi, było poważnym ośrodkiem handlowym, mającym rozległe stosunki z Rusią i Węgrami. Stanowiło ono również znaczny — jak na owe czasy — ośrodek rękodzielniczy, znany z wyrobu płócien.

Mgr Juliusz Ross, również asystent UJ, mówił o *Dziejach artystycznych Krosna*. Autor ograniczył się wyłącznie do zjawisk artystycznych z zakresu sztuk plastycznych, omawiając m. in. fryz sgraffitowy, którym ok. 1890 r. Fr. Daniszewski dekorował ówczesną Kasę Zaliczkową. Rzecz charakterystyczna dla Krosna, tak wiele zawdzięczającego ropie naftowej i działalności I. Łukasiewicza, że treść do tego fryzu została zaczerpnięta z tak niedawnych dziejów przemysłu naftowego. Front